

هائری کربن

جلد سوم

چشم اندازهای معنوی و فلسفی اسلام ایرا

خاصان عشق، تشیع و تصوف

تحقیق و ترجمه بر پایه متن فرانسوی

• دکتر انشاء الله رحمتی •

وفیا

فهرست مطالب

- ۱۵ مدتی این مثنوی تأخیر شد .....
- ۱۷ چکیده دفترهای اول و دوم .....
- ۲۵ چکیده دفتر سوم .....
- ۳۲ چکیده دفتر چهارم .....

دفتر سوم: خاصان عشق

- ۴۳ فصل اول: تصوف و آرامش روان .....
- ۶۱ فصل دوم: روزبهان شیرازی .....
- ۷۹ فصل سوم: آغانه قلب و امتحان حجاب .....
- ۱۰۵ فصل چهارم: خاطرات معنوی / کشف الاسرار .....
- ۱۴۳ فصل پنجم: عبهرالعاشقین .....
- ۱۶۹ فصل ششم: زیارت باطنی .....
- ۱۶۹ ۱- تجلی حق در زیبایی .....
- ۱۷۴ ۲- پیامبر محبت .....
- ۱۸۴ ۳- معنای پیامبرانه زیبایی .....
- ۱۹۴ ۴- سرچشمه ازلی عشق .....
- ۲۰۱ ۵- منازل سلوک .....
- ۲۱۷ ۶- توحید باطنی .....
- ۲۳۱ ۷- «سرگذشت» خاصان محبت .....
- ۲۴۷ بی نوشت های دفتر سوم .....

دفتر چهارم: تصوف و تشیع

- فصل اول: سید حیدر آملی، متأله شیعی اهل تصوف. ۲۹۱
- ۱- در جستجوی مجموعه آثار. ۲۹۱
- ۲- شرح حال و آثار. ۳۰۹
- ۳- تشیع و تصوف. ۳۳۷
- ۴- توحید الوهی و توحید وجودی. ۳۵۵
- ۵- کشف و شهودهایی در آسمان شبانگاهی بغداد و خراسان. ۳۷۱
- فصل دوم: رساله‌ای بی‌نام درباره هفت بطن قرآن. ۳۹۱
- ۱- تأویل و گونه‌شناسی. ۳۹۱
- ۲- واقعه (رخداد درونی) کتاب. ۳۹۴
- ۳- هفت بطن قرآن و مراتب اهل معنا. ۴۰۷
- رساله فارسی بی‌نام. ۴۱۵
- فصل سوم: طبقات اهل معنا از دیدگاه ابن‌ترکه اصفهانی. ۴۲۱
- ۱- تأویل شوق‌القمر. ۴۲۱
- ۲- فقهاء و محدثان. ۴۲۷
- ۳- حکمای اسلام و متکلمان. ۴۲۸
- ۴- مشائیان. ۴۳۱
- ۵- حکمای اشراق (اشراقیان). ۴۳۶
- ۶- صوفیه. ۴۴۲
- ۷- حروفیه. ۴۵۰
- ۸- شیعیان. ۴۶۳
- ۹- نوعی امام شناخت که شهادت ابراز نام خویش را ندارد. ۴۶۵
- فصل چهارم: هفت لطیفه انسان از دیدگاه علاءالدوله سمنانی. ۴۸۷
- ۱- تفسیر سمنانی بر قرآن کریم. ۴۸۷
- ۲- هفت پیامبر وجود تو. ۴۹۰
- ۳- «جبرئیل وجود تو». ۵۱۲

فصل اول

تصوف و آرامش روان

در سوره مبارکه فجر این دعوت، آمده است که: «يا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمَطْمَئِنَّةُ اِرجِعی اِلی رَبِّکَ راضیةً مرضیةً»، «ای نفس مطمئننه، خشنود و خداپسند به سوی پروردگارت بازگرد» (فجر، ۲۸-۲۷). مقایسه تفاسیر مسلمانان از این آیه، به بهترین وجهی روشنگر تفاوت سجیه / روحیه‌ای^۱ است که نزد مسلمانان و نزد مسیحیان، به ترتیب با احساس آرامش روان، منطبق است و در خود اسلام نیز تفاسیر عرفا و اهل معنا بر این آیه، به بهترین وجهی بیانگر تقابل میان دین باطنی تصوف، عرفان^۲ آن و باورهای شریعت^۳ است زمانی که این شریعت هیچ شأنی برای «طریقت باطن»، یعنی باطن اندیشی «جان‌های اهل باطن»^۴ قائل نمی‌شود. در حقیقت موضوع بحث این دفتر، روزبهان بقلی شیرازی (۱۱۲۸/۵۲۲ - ۱۲۰۹/۶۰۶)، از شاخص‌ترین عارفان در تصوف ایران زمین، ولی البته تصوف غیرشیعی، است. همانطور که در صفحات پیشین بحث او به میان آمد، مسأله ناگزیر روابط میان تشیع و تصوف را نیز قبلاً یادآور شدم و در ادامه باز هم یادآور خواهم شد. در خصوص این موضوع، اصل مطلب را از زبان سید حیدر خواهیم شنید (زیر، دفتر

1- éthos

3- religion légale

2- gnose mystique

4- âmes intérieures